

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННМІ

_____ Андрій ЛОБОДА
« ____ » _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність	Стоматологія
Попередня освіта	Ступінь магістра за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Розробник:

д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології Лахтін Ю.В.;

д-р філ., асистент Звягін Сергій Миколайович;

асистент Личко Світлана Олександрівна

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри стоматології протокол № 12 від 13.05.2026 р.

Суми 2026

**ДАНИ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Розробник:

_____, _____
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Рецензування програми дисципліни	робочої навчальної	_____ Прізвище, ініціали, посада рецензента або дата і номер протоколу засідання експертної ради роботодавців
Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньої програми ²⁾	« _____ » (назва освітньої програми)	протокол від _____ № _____ Керівник РПГ (гарант освітньої програми) _____ (підпис) (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри стоматології (назва кафедри)		на засіданні кафедри стоматології «13» травня 2026 р. (протокол № 12) Завідувач кафедри _____ (підпис) Звягін С.М. (прізвище, ініціали)

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Дитяча стоматологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Кафедра стоматології
Розробник(и)	Лахтін Юрій Володимирович Звягін Сергій Миколайович Личко Світлана Олександрівна
Рівень вищої освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Семестр вивчення навчальної дисципліни	Згідно календарного плану 2026 р.
Обсяг навчальної дисципліни	106 години (лекцій – 8, семінарів - 20, практичні заняття - 80)
Мова(и) викладання	Українська
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення дисципліни	Ступінь магістра за спеціальністю 221 «Стоматологія»
Додаткові умови	Відсутні
Обмеження	Відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Розуміти морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей, вміти виконати клінічне стоматологічне дослідження дітей різного віку, визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику хвороб твердих тканин зубів, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дітей згідно сучасних рекомендацій.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Карієс зубів, некаріозні ураження. 2. Ускладнення карієсу. 3. Захворювання тканини пародонта 4. Захворювання СОПР. 	
5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе знати (РН) :	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей. 2. Знати значення факторів ризику розвитку каріозного процесу у дітей різного віку. 3. Знати перебіг карієсу, особливості діагностики, лікування і профілактики в різні вікові періоди у дітей, помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів 4. Знати пломбувальні матеріали, матеріали для герметизації фісур, для заповнення корневих каналів тимчасових і постійних зубів у дітей. 	

5. Знати клініку, діагностику, диференційну діагностику, принципи лікування різних форм пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей.
6. Знати клініку, діагностику, диференційну діагностику, принципи лікування гострих і хронічних форм запалення пародонта постійних і тимчасових зубів у дітей.
7. Знати клініку, діагностику, лікування і профілактика некаріозних уражень зубів у дітей, які виникають в період фолікулярного розвитку.
8. Знати значення факторів ризику хвороб тканин пародонта в дітей.
9. Знати клініку, діагностику, диференційну діагностику, методи лікування хвороб тканин пародонта в дітей.
10. Знати залежність розвитку хвороб слизової оболонки рота в дітей залежно від вікових особливостей її структури.
11. Знати класифікацію хвороб слизової оболонки порожнини рота у дітей.
12. Знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота: травматичні ушкодження слизової оболонки ротової порожнини, вірусні хвороби, прояви гострих вірусних інфекцій на слизовій оболонці ротової порожнини, грибкові хвороби, алергічні хвороби слизової оболонки, зміни слизової оболонки порожнини рота при деяких системних і специфічних хворобах.
13. Знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування аномалій та самостійних хвороб язика і губ у дітей.
14. Знати методи профілактики стоматологічних хвороб, санація і диспансеризації дітей у стоматології

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе **вміти (РН)**:

1. Вміти проконсультувати батьків та надати доцільну інформацію щодо факторів ризику розвитку стоматологічних хвороб у дітей.
2. Вміти провести клінічне та інструментальне обстеження дитини з врахуванням морфофункціональних особливостей будови тканин порожнини рота.
3. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику карієсу у дітей в різні вікові періоди.
4. Вміти визначати діагноз, проводити лікування різних форм пульпіту і періодонтиту тимчасових зубів.
5. Вміти діагностувати різні форми запалення пульпи і пародонту постійних зубів у дітей.
6. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику некаріозних уражень твердих тканин зубів у дітей.
7. Вміти застосовувати сучасні пломбувальні матеріали при лікуванні карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей.
8. Вміти діагностувати та здійснювати профілактику хвороб пародонта, проводити професійну гігієну порожнини рота у дітей.
9. Вміти діагностувати та здійснювати профілактику захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей.
10. Вміти діагностувати і здійснювати профілактику аномалій та самостійних хвороб язика і губ у дітей.
11. Вміти організувати санацію і диспансеризацію дітей у стоматолога.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

- ПК 01. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції, відповідно до професійних стандартів.
- ПК 02. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 03. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати діагноз, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 04. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 05. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.

ПК 06. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 07. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

ПК 08. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 09. Вміння визначати тактику, методи та надавати екстрену медичну допомогу.

ПК 10. Вміння впроваджувати сучасні методи діагностики і лікування.

ПК 11. Спроможність вести нормативну медичну документацію.

7. Роль навчальної дисципліни у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.

ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.

ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.

ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.

ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.

ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).

ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).

ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.

ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

8. Види навчальних занять

Лекції:

Клінічні особливості планування програм реабілітації і прогнозування характеру перебігу каріозного процесу залежно від ступеня його активності

Вікові особливості перебігу пульпітів і періодонтитів тимчасових і постійних зубів у дітей.

Тактичні підходи лікаря-стоматолога до ведення хворих дітей з ендодонтичними ураженнями
Загальна характеристика хвороб пародонта у дітей та підлітків, фактори ризику їх виникнення. Основні симптоми і методи діагностики. Сучасні принципи комплексного лікування

Семінари:

Патогенетичні основи лікування карієсу в віковому аспекті залежно від ступеня активності карієсу

Ремінералізуюча терапія. Герметизація фісур.

Диференційна діагностика пульпітів і періодонтитів тимчасових і постійних зубів у дітей

Особливості ендодонтичного лікування ускладненого карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей

Некаріозні ураження зубів, що виникають до прорізування зубів. Діагностика, лікування, профілактика

Особливості клініки і діагностики хвороб пародонта у дітей

Сучасні методи лікування гінгівітів у дітей та підлітків

Вірусні захворювання СОПР у дітей

Травматичні і виразково-некротичні ураження СОПР у дітей

Профілактика стоматологічних захворювань у дітей. Види, методи, засоби

Практичні заняття:

Робота в кабінеті дитячої стоматології

Розбір хворих з ураженням твердих тканин зубів, пародонта і слизової оболонки ротової порожнини

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703.

Виконання програми інтернатури засвідчується заліковими відомостями (відомостями обліку відвідувань та успішності інтерна), які подаються кафедрами закладу вищої освіти, що здійснює підготовку інтернів, до деканату факультету (дирекції навчально-наукового інституту) післядипломної освіти або відділу інтернатури не пізніше, як за тиждень до початку атестації.

Допуск інтернів до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації оформлюється наказом керівника закладу вищої освіти, що здійснює підготовку інтернів.

Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»:

A: Має знання, описує .

B: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

C: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

Практичні навички/компетентності (дитяча стоматологія)			
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1.	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дітей	С	120
2.	Визначення гігієнічних і пародонтальних індексів	С	50
3.	Препарування каріозних порожнин	С	60
4.	Пломбування каріозних порожнин усіх класів	С	60
5.	Інструментальна обробка кореневих каналів	В	25
6.	Обтурація кореневих каналів	В	25
7.	Ремінералізуюча терапія	С	30
8.	Закриття фісур герметиком	С	20
9.	Навчання правилам гігієни порожнини рота	С	60
10.	Лікування пульпіту в зубах із незавершеним формуванням кореня	В	5
11.	Лікування періодонтиту в зубах із незавершеним формуванням кореня	В	5
12.	Лікування пульпіту консервативним методом	В	5
13.	Лікування пульпіту вітальним методом	В	5
14.	Проведення професійної гігієни порожнини рота	С	20
15.	Місцеве терапевтичне лікування захворювань тканин пародонта	В	10
16.	Лікування стоматитів	В	5

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

- Заходи з оцінювання результатів проходження інтернатури складаються з поточного, проміжного та підсумкового оцінювання (атестація).
- Поточне оцінювання здійснюється керівниками груп інтернів закладів вищої освіти шляхом контролю за рівнем оволодіння компетентностями, зазначеними у відомості обліку відвідувань та успішності, яка є додатком до програми підготовки в інтернатурі.
- У разі, якщо за результатами поточного оцінювання встановлено, що базою стажування не надано необхідного обсягу роботи відповідно до програми підготовки в інтернатурі, вирішується питання із зміни бази стажування.
- Проміжне оцінювання здійснюється: профільною кафедрою закладу вищої освіти за результатами проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі; куратором інтернів у закладі охорони здоров'я, в якому проходила практична частина програми підготовки в інтернатурі, з метою перевірки ступеня оволодіння відповідними компетентностями по завершенню вивчення кожного курсу практичної частини програми підготовки в інтернатурі.
- Результати проміжного оцінювання ступеня оволодіння відповідними компетентностями фіксуються у відомості обліку відвідувань та успішності та враховуються під час підсумкового оцінювання за шкалою відповідно до вимог програми підготовки в інтернатурі за конкретною спеціальністю.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

По закінченню строку підготовки в інтернатурі інтерни проходять підсумковий контроль у формі атестації для визначення знань і практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації.

Підсумкове оцінювання (атестація) інтернів включає:

- 1) ліцензійний інтегрований іспит «Крок 3»;
- 2) іспит з оволодіння практичними навичками, по закінченню якого проводиться співбесіда зі спеціальності.

Проведення ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3»:

1) іспит «Крок 3» є стандартизованою формою контролю набуття інтерном компетентностей, визначених програмою навчання в інтернатурі, та оцінювання таких компетентностей. Іспит «Крок 3», як перший етап атестації, розробляється та проводиться державною організацією «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» на основі технологій стандартизованого тестування у письмовій (бланковій) або комп'ютерній формах (в останньому випадку з дотриманням законодавства із захисту інформації). Форма проведення іспиту «Крок 3» визначається Центром тестування при МОЗ.

Іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіда зі спеціальності:

- 1) оволодіння практичними навичками перевіряється шляхом виконання інтерном трьох пакетів практичних завдань та ситуаційних задач відповідно до Програми навчання в інтернатурі;
- 2) зміст іспиту базується на визначеному програмою підготовки інтерна переліку практичних навичок та умінь, якими повинен оволодіти лікар (фармацевт)-спеціаліст відповідної спеціальності, та їх необхідної кількості (повторюваності для оволодіння);
- 3) оцінка іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями іспиту здійснюється за системою оцінювання, визначеною у Програмі навчання в інтернатурі;
- 4) для проведення іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями залучають реальних, стандартизованих або віртуальних пацієнтів, манекени, фантоми, прилади, обладнання, набори даних, ситуаційні завдання, з урахуванням особливостей кожної конкретної спеціальності;
- 5) результати іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями оформлюється протоколом засідання атестаційної комісії та доводиться до відома інтернів одразу після закінчення засідання комісії.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання	Спеціалізований стоматологічний кабінет з стоматологічною установкою, необхідними приладами і інструментарієм відповідно до переліку виконуваних практичних навичок.
11.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення	<p style="text-align: center;">РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА</p> <p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none">1. Clinical manifestations and differential-diagnostic criteria of uncarious lesions of teeth: textbook / S.I. Boitsaniuk, O.P. Andriyishyn, M.O. Levkiv, N.V. Manashchuk, N.V. Chornij // Ternopil. – 2021. - 125 P.2. Dental caries and its complications in tables and schematic diagrams: textbook/ S.I. Boitsaniuk, M.O. Levkiv, I.Ya. Tsvyntarna, I.V. Antonyshyn // Ternopil -2022 - PE Palyanytsya V.A.,- 151p.3. Diseases of the lips: manual O.V. Rybalov T.A. Petrushanko I.Yu. Litovchenko Yu.V. Sidash Poltava, 2019 - 276 p.

4. Oral mucosa/ M.A. Luchynskyj, Hasyuk N.V., Zaliznjak M.S., Boitsaniuk S.I., Manashchuk N.V., Pohoretska Kh.V., Patskan L.O., Levkiv M.O., Antonyshyn I.V., Tsvyntarna I.Ya., Chornij N.V., Sukhovolets I.O., Ph.D. Drevnits'ka R.V., Ph.D. Radchuk V.B.// Ternopil – 2022, 36p.
5. Tkachenko I.M, Marchenko I.Y., Shundrik M.A. Algorithms of practical skills in propaedeutics of therapeutic dentistry /– Poltava: «ASMI», 2021. – 160 s.
6. Ендокринологія у стоматологічній практиці: навчальний посібник Полтава, Видавець Говоров С.В. /За ред. А. К. Ніколішин, Л.Є. Бобирьова, 2021. – 176 с.
7. Манащук Н.В., Чорній Н.В., Лучинський М.А, Бойцанюк С.І. та ін. Практикум з курсу пародонтології: навч. посібник / Тернопіль, Укрмедкнига, 2020. – 108 с.
8. Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології : підручник /Л.О.Хоменко, О.І.Остапко, Н.В. Біденко та ін. ; за ред. проф. Л.О. Хоменко. – 2-е вид., виправл. та доповн. – Київ : Книга-плюс, 2021. –312 с.
9. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. / Н. І. Смоляр, О. М. Гуменюк, Т. П. Кравець та ін. ; за заг. ред.: Н. І. Смоляр, О. М. Гуменюк. — Львів : Магнолія 2006, 2023. — 368 с.

Додаткова

1. Борисенко А.В. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підручник / А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.В. Линовицька та ін.; за ред. А.В. Борисенка. - К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 664 с.
2. Кириленко І. І. Захворювання слизової оболонки ротової порожнини [Текст]: Навч. посіб. для студ., лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти /І. І. Кириленко, І. В. Палійчук, М. М. Рожко. – К.: ВСВ "Медицина", 2016. – 352 с.
3. Лахтін Ю.В. Індексна оцінка пародонтального статусу: Навчальний посібник. □Суми: СумДУ, 2017.– [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:4756186e535970c085c991c833488f45a3927116/20170910115019//index.html.
4. Семіологія в стоматології [Текст] : навч. посіб. / М. Я. Нідзельський, Э. Г. Шиян, М. Д. Король [та ін.]. – Полтава : ФОП Мирон І.А., 2017. – 188 с.
5. Скрипников П.М. Терапевтична стоматологія для лікарів-інтернів. Частина 1. Карієс та його ускладнення. Навчально-методичний посібник / Скрипников П.М., Удальцова К.О., Шинкевич В.І., Писаренко О.А., Хавалкіна Л.М., Тимошенко Ю.В., Геранін С.І.-Полтава, 2018.-278 с.
6. Скрипников П.М. Терапевтична стоматологія для лікарів-інтернів.Частина2. Хвороби пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Навчально-методичний посібник / Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Хміль Т.А., Ступак

О.П., Дубина В.О., Шевченко В.К., Вітко Ю.М. -Полтава, 2018.-327 с.

7. Терапевтична стоматологія дитячого віку Том 2: підруч./ Л.О. Хоменко, Ю.Б.Чайковський, О.В. Савичук [та ін.]; за ред. проф. Л.О. Хоменко. – К.: Книга плюс, 2016.- 328 с.
8. Терапевтична стоматологія дитячого віку Том1: підруч./ Л.О. Хоменко, Ю.Б.Чайковський, Н.І.Смоляр [та ін.]; за ред. проф. Л.О. Хоменко. – К.: Книга плюс, 2014.- 432 с.
9. Терапевтична стоматологія дитячого віку: Підручник для студентів стоматологічних факультетів, інтернів і стоматологів. Т.2 (видання друге, стереотипне) / Хоменко Л.О., Майданник В.Г., Голубєва І.М., Остапко О.І., Біденко Н.В., Кривонос Ю.М./За ред. проф. Л.О. Хоменко. – К.: Книга-плюс, 2017. - 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека медичного інституту СумДУ
<http://med.sumdu.edu.ua/index.php/uk/component/content/article/2-uncategorised/21-biblioteka-medichnogo-institutu-sumskogo-derzhavnogo-universitetu>
2. Інституційний репозитарій СумДУ
<http://essuir.sumdu.edu.ua/?locale=uk>
3. Бібліотека СумДУ - <http://library.sumdu.edu.ua/>
4. Інтернет-ресурси
http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=34&lang=uk
5. Наукові ресурси України
http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=382&lang=uk
6. Тематичні (медичні науки) ресурси
http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=697&lang=uk